

Obsah okruhů k profilové maturitní zkoušce z PSYCHOLOGIE

1. Psychologie jako věda

- definice, cíle psychologie
- historie vývoje psychologie jako samostatné vědní disciplíny, hlavní představitelé
- využití psychologie v dalších oborech
- psychologické disciplíny: základní, speciální, aplikované
- význam psychologie

2. Čítí a vnímání

- definice, počitek, počitkový práh
- základní druhy počitků: zrakové, sluchové, čichové, chuťové, vnímání tepla, tlaku, polohy, pohybu, bolesti
- rozbor procesu vnímání, vlastnosti vnímání, druhy vnímání
- individuální rozdíly mezi vnímáním
- pseudoiluze, poruchy vnímání

3. City, volní jednání a volní procesy

- definice, základní druhy citů, význam citů
- citové poruchy z hlediska intenzity a trvání, patická nálada, poruchy citů z hlediska obsahu: averze, různé typy fobií
- definice vůle, fáze volního jednání, činitelé ovlivňující rozhodování: boj motivů, deformace v rozhodování, činitelé volního jednání, poruchy vůle

4. Pozornost, paměť

- definice, vlastnosti, druhy, význam pozornosti pro práci
- činitelé negativně ovlivňující kvalitu pozornosti, soustředěnost, nesoustředěnost
- fáze paměti, druhy a typy paměti, poruchy

5. Představy a fantazie

- definice, fantazijní a pamětná představa
- asociační zákony, typy představivosti, fantazijní představy, věkové zvláštnosti
- význam kreativity
- snění, sny ve spánku

6. Myšlení a řeč

- definice myšlení, myšlenkové operace
- formy, myšlení a řešení problémů, druhy myšlení, poruchy myšlení
- řeč: druhy, poruchy

7. Osobnost, struktura osobnosti, temperament

- vlastnosti osobnosti, psychická struktura osobnosti: základní kategorie vlastností, utváření osobnosti
- různá pojetí osobnosti: experimentální psychologie, behaviorismus, psychoanalýza, analytická psychologie, humanistická psychologie
- temperament, různé teorie: Hippokrates, Pavlovská typologie, Eysenckova teorie
- další typologie: typ umělecký, myslitelský
- typologie dle Kretschmera

8. Aktivačně – motivační a seberegulační vlastnosti osobnosti

- potřeby, pudy, zájmy, záliby, sklony, motivace, aspirace, cíle, životní plány
- sebeuvědomování, sebepoznání, sebehodnocení, sebekoncepce
- sebevýchova, svědomí, sebekritika, volní vlastnosti

9. Vztahově - postoje a výkonové vlastnosti osobnosti

- charakter, postoje, ideály, schopnosti
- vlohy, inteligence, tvořivost

10. Náročné životní situace

- agrese, únik
- aktivní a pasivní přizpůsobovací reakce
- frustrace, deprivace, stres, trauma

11. Předmět sociální psychologie, osobnost jako sociální bytost

- sociální psychologie, její úkoly a vztah k sociologii
- sociální interakce, socializace a její průběh
- sociální percepce a chyby v percepci sebe i druhých
- sociální učení, osobní image a její utváření

12. Sociální komunikace

- komunikační formy, komunikační fáze, komunikační symboly, metakomunikační faktory, verbální komunikace: složky verbálního projevu - řeč, hlas, podmínky efektivní komunikace
- proxemika, posturologie, kinetika, haptika, mimika, gesta, pohledy, úprava zevnějšku, teorie osobních zón

13. Sociální skupiny, vztahy ve skupině

- vymezení pojmu, klasifikace: druhy sociálních skupin, pozice jednotlivce ve skupině, sociální status, společenská role
- vůdcovství: vůdce a jeho funkce, styly vedení, skupinové normy a ideály, zjišťování sociálních vztahů ve skupině, soudržnost ve skupinách, sociální mobilita

14. Konfliktní sociální situace

- definice, druhy konfliktů, zdroje konfliktů, řešení konfliktu
- zásady správného vedení diskuzí
- prevence konfliktů
- asertivita, mediace

15. Vývojová psychologie

- význam vývojové psychologie pro práci učitele a vychovatele
- vymezení předmětu, zákonitosti vývoje
- činitele vývoje, periodizace lidského věku

16. Období prenatální, novorozenecké a kojenecké

- fáze prenatálního období, teratogenní vlivy, perinatální období, porod
- psychomotorický vývoj novorozence, nepodmíněné reflexy, smyslové vnímání, socializace, význam matky
- psychomotorický vývoj kojence, rozvoj řeči, spánek, socializace a výchova kojence

17. Batolecí a předškolní věk

- vývoj motorických dovedností, rozvoj poznávacích procesů
- rozvoj řeči, rozvoj osobnosti, socializace, nácvik soběstačnosti
- vývoj poznávacích procesů, charakteristika myšlení, chápání prostoru, času a počtu
- rozvoj identity, socializace, význam rodiny pro předškolní dítě

18. Problematika školní zralosti, mladší školní věk

- kritéria školní zralosti, diagnostika, příčiny odkladů školní docházky
- diagnostická činnost učitelky MŠ, individuální péče o děti s odkladem školní docházky
- rozvoj poznávacích procesů dítěte mladšího školního věku, socializace, role školáka,
- vliv rodiny, sourozenců

19. Starší školní věk

- puberta: tělesná proměna a její subjektivní význam, rozvoj poznávacích procesů
- změny v potřebách, egocentrismus, vývoj sociálních vztahů

20. Adolescence a dospělost

- důležité proměny adolescence, vývoj identity, existenciální motivy, komunikace, osobní zralost
- členění dospělosti, charakteristika, mužská a ženská role, profesní role, partnerství, manželství, rodičovství, období bilancování

21. Stárnutí a stáří, problematika umírání a smrti

- tělesné a psychické změny ve stáří, změny postojů, odchod do důchodu, vztah k dětem a vnukům, změna způsobu života
- thanatologie, důstojná smrt, euthanasie a její formy, potřeby a emoce umírajících, zármutek a žal pozůstalých

22. Pedagogická psychologie a její úkoly

- úkoly, vztah pedagogické psychologie k jiným disciplínám
- výchova, výchovný proces, výchovná opatření, chybné styly výchovy
- psychologické problémy výchovy, vyučování: vyučovací proces, psychologie vyučování

23. Poznávání osobnosti dítěte

- požadavky na základní metody, pozorování, rozhovor, dotazník, životopis, experiment, testové metody, analýza školního vysvědčení, sociometrie
- vývoj dětské kresby, dětská kresba jako nástroj poznání dítěte

24. Disharmonický vývoj osobnosti, problémoví žáci

- paranoidní, schizoidní, asociální, emočně nestabilní, histrionská, narcistická, obsedantně kompulsivní, pasivně- agresivní, úzkostná a závislá porucha osobnosti
- zvýšená psychická tenze: druhy neuróz, psychastenie. Infantilismus, nezpůsobilé a nezralé děti pro školní docházku, sociálně zanedbané děti

25. Učení a specifické vývojové poruchy učení

- učení, fáze a metody učení, činitelé ovlivňující průběh a výsledky učení, typy a druhy učení, výsledky učení
- poruchy učení: charakteristické projevy, dyslexie, dysortografie, dysgrafie, dyskalkulie, dyspraxie, nápravné metody poruch učení